
Başvuru Numarası	: 2018/1901
Toplantı Tarihi / Sayısı	: 27.08.2019 / 96
Karar Numarası	: 2019 /49
Başvuran	: A.. C... (T.C: ...)
Adres	: D... T T... K... C... İ... K... Müdürlüğü/D...
Muhatap	: A... E T... K... Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres	: A... E Tipi K... Ceza İnfaz Kurumu/A...

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuran; müştekilerinden birinin tanıdığı infaz ve koruma memurundan psikolojik ve fiziksel işkence gördüğü, söz konusu memur nedeniyle haksız yere disiplin cezaları aldığı, iki disiplin cezası hariç ifadesinin alınmadığı, bu cezalara itiraz dilekçelerinin mahkemeye gönderilmediği, mahkemede bu hususları dile getirdikten sonra cezaevinde falakaya yatırıldığı, 21.12.2018 tarihinde A... Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hasta formuna gardiyanların işkencesine dayanamadığını yazdığı, bu olaydan sonra hakkında verilen disiplin cezasına ilişkin disiplin kurulu kararının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, bu sırada kamera kayıtlarının silindiği, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğu, A... E Tipi K... Ceza İnfaz Kurumu tarafından delil karartıldığı, 12.4.2018 tarihinde savcüyı görmek için kendisini maltaya attığı ancak şiddet uygulanarak zorla koğuşa götürüldüğü, kamera kayıtlarından bunun görülebileceği, uyuşturucu ve fuhuş operasyonunda bahsi geçen memurun görevden alındığı, ayrıca annesinin getirdiği elbiselerin kendisine teslim edilmediği iddialarında bulunmuş ve A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hakkında işlem yapılmasını talep etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuranın 14.05.2018 tarihli dilekçesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapmış olduğu başvuru, 04.06.2018 tarihinde 1901 sayılı ile kaydı yapılarak 11.06.2018 tarihinde Ulusal Önleme Mekanizması Birimine gönderilmiştir. Başvuranın 06.09.2018 tarihli ikinci dilekçesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapmış olduğu başvuru ise 17.09.2018 tarihinde 3471 sayılı ile kaydı yapılarak 20.09.2018 tarihinde Ulusal Önleme Mekanizması Birimine gönderilmiştir. Mezkûr dosyalar arasında hukuki ve fiili irtibat bulunması, her iki başvurunun aynı başvurana ait olması ve aynı konuya ilişkin olarak yapılması nedeniyle Ulusal Önleme Mekanizması Birimince incelemenin birlikte yürütülmesine ve bu amaçla dosyaların birleştirilmesine, 17.09.2018 tarih ve 3472 sayılı dosyasının birleştirme nedeni ile kapatılmasına, incelemenin 04.06.2018 tarih 1901 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine karar verilmiştir.

3. Başvuranın iddia ve talepleriyle ilgili olarak, 27.06.2018 tarihli 16949670/560-813 sayılı, 18.07.2018 tarihli ve 16949670/560-912 sayılı ve 30.10.2018 tarihli ve 16949670/560-1617 sayılı yazılarımız ile A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden yazılı görüş istenerek başvuru dilekçesinde yer alan iddialara ilişkin bilgi, belge ve değerlendirilmelerinin Kurumumuza gönderilmesi talep edilmiştir. A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü,

ilgili bilgi, belge ve değerlendirilmelerini içeren görüşlerini 10.07.2018 tarihli ve 2018/54548 sayılı yazısı ve 15.11.2018 tarihli ve 2018/85916 sayılı yazısı ile Kurumumuza sunmuştur. Başvuran ise yazılı görüşlerini 13.08.2018, 31.08.2018 ve 21.01.2019 tarihlerinde sunmuştur.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

4. Başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ve Müdürlüğün cevabından ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar ve olgular özetle şöyledir:

5. Başvuran, A... 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 20.06.2018 tarih ve 2018/1255esas, 20181225 karar sayılı ilamı ile 6 yıl 3 ay 15 gün hapis cezasına hükümlü, A... nüfusuna kayıtlı 1982 doğumlu A... C...'dır.

6. Başvuran, A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılan disiplin soruşturmasının sonucunda Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından verilen kararlarda özetle; 12.10.2017 tarih 2017/2528 sayılı karar ile 3 ay bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası; 12.10.2017 tarih 2017/2529 sayılı karar ile 7 gün hücre cezası; 06.11.2018 tarih ve 2017/2634 sayılı karar ile kınama cezası; 29.12.2017 tarih ve 2018/119 sayılı karar ile kınama cezası; 02.01.2018 tarih ve 2018/148 sayılı karar ile 5 gün hücre cezası; 05.01.2018 tarih ve 2018/183 sayılı karar ile 1 ay ücret karşılığında çalışılan işten yoksun bırakma cezası; 02.02.2018 tarih ve 2018/353 sayılı karar ile 1 gün hücre cezası; 02.02.2018 tarih ve 2018/354 sayılı karar ile 1 ay bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası; 05.02.2018 tarih ve 2018/358 sayılı karar ile 1 ay ücret karşılığında çalışılan işten yoksun bırakma cezası; 13.02.2018 tarih ve 2018/359 sayılı karar ile 5 gün hücre cezası; 29.02.2018 tarih ve 2018/677 sayılı karar ile 3 ay bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası almıştır.

7. A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 30.03.2018 tarih ve 2018/2343 sayılı kararında başvuranın, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 15.06.2018 tarih ve 167 sayılı Genelgesinin zorunlu nedenlerle nakil başlıklı 16 ncı maddesinin birinci fıkrası gereğince disiplin nedeniyle başka bir kapalı ceza infaz kurumuna naklini talep etmesi üzerine Genel Müdürlüğün 03.04.2018 tarih ve 77204178-207.05.03./4242/48552 sayılı yazısı ile başvuranın D... T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakli uygun görülmüştür.

8. 21.12.2018 tarihinde başvuranın koğuş butonuna basarak intihar girişiminde bulunduğunu belirtmesi üzerine başvuran A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün 21.12.2018 tarih ve 1153 sayılı yazısı ile A... Eğitim ve Araştırma Hastanesinin acil polikliniğine sevk edilmiş ve ambulans ile hastaneye götürülmüş, hastanedeki hasta değerlendirme formuna tedaviyi kabul etmediğini ve gardiyanların işkencesine dayanamadığını yazmıştır.

9. Olay ile ilgili olarak açılan disiplin soruşturması kapsamında başvuran ifade vermek istememiş, ifadesini savcılıkta vermek istediğini söylemiştir. Soruşturmanın neticesinde A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından, başvuranın intihar girişiminde bulunduğu, daha sonra ambulansa binmemek ve tedavi olmamak konusunda direndiği, bağırdığı, kurumda gereksiz yere gürültü çıkardığı için 5275 sayılı Kanunun 39/2 – m hükmü kapsamında başvurana kınama cezası verilmiştir.

10. Disiplin cezası, 23.05.2018 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir. Başvuran, 28.05.2018 tarihli dilekçesi ile söz konusu kınama cezasına ilişkin karara karşı şikâyet başvurusunda bulunmuştur. A... İnfaz Hâkimliği tarafından 07.08.2018 tarih ve 2018/2103 esas, 2018/3285 sayılı karar ile şikâyetin reddine karar verilmiştir. Başvuran, söz konusu karara itiraz etmemiştir.

11. A... İnfaz Hâkimliğince, A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu infaz koruma memurları tarafından başvurana işkence edildiği ve zorla intihara zorlandığı iddiaları hakkında herhangi bir soruşturma bulunup bulunmadığına dair yazılan müzekkereye, A... Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Soruşturma Bürosunun 20.06.2018 tarih ve 2018/49239 CBS soruşturma sayılı yazısı ile cevap verilmiş, 2018/33782 karar no.lu kovuşturmaya yer olmadığı kararı bulunduğu anlaşılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

12. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı” Başlıklı 17 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.”

13. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10 uncu maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” denilmektedir.

14. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun “özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” le görevli olduğu düzenlenmiştir.

15. Aynı Kanunun 17 nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

16. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48 inci maddesine göre; “(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.

(2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenbilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır. “

17. Yine Yönetmeliğin “Ön inceleme üzerine verilecek kararlar” başlıklı 49 uncu maddesine göre; “(1) Başvurunun, 48 inci maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşıyamaması hâlinde incelenemezlik kararı verilir. Bu karar, başvurucuya tebliğ edilir ve tebliğ ile birlikte durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden tekrar işlemeye başlar. Başvuruların ön incelemesinde dosyada başvuru konusu edilen hususlardan bir kısmı incelenemez nitelikte de olsa dahi diğer bazı başvuru konuları yönünden esas incelemeye geçilmesi gerektiği sonucuna vardığında Kurul kısmi incelenemezlik kararı verebilir.

(2) Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesi ilgili taraftan talep edilmeden yapılan başvuru hakkında ilgili tarafa gönderme kararı verilir. Gönderme kararı başvurucuya da tebliğ edilir. Kuruma başvuru tarihi, ilgili tarafa başvurunun gönderilme tarihi olarak kabul edilir. İlgili Kurum 15 gün içerisinde cevap verir. Başvurunun Kurum tarafından ilgili tarafa gönderilmesi üzerine; a) İlgili tarafça başvurucuya verilecek cevabın tebliği tarihinden, b) İlgili tarafça otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren Kuruma yeniden başvuru yapılabilir.

...

(6) Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.”

18. Yine Yönetmeliğin “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67 nci maddesine göre; “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvuru ile ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvuru ile ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

19. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “İnfazda temel ilke” başlıklı 2 inci maddesine göre; “(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.

(2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.”

20. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6 ıncı maddesine göre; “(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

a) Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.

b) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir.

c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun (...) ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.

d) İyileştirmeye gereksinimleri olmadığı saptanan hükümlülere ilişkin infaz rejiminde, bu hükümlülerin kişilikleriyle orantılı bireyselleştirilmiş programlara yer verilmesine özen gösterilir ve bu hususlar yönetmeliklerde düzenlenir.

e) Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla ceza infaz kurumları kanun (...) ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir.

f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.”

21. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları” başlıklı 37 nci maddesine göre “(1) Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, (...) yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. (2) Suç oluşturan eylemlerden dolayı açılan kamu davası, disiplin soruşturması yapılmasını ve cezanın uygulanmasını engellemez.”

22. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Kınama” başlıklı 39 uncu maddesine göre “(1) Kınama cezası, hükümlüye eyleminin kötü niteliğinin ve uygunsuzluğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir. (2) Kınama cezasını gerektiren eylemler şunlardır: ... m) Kurumda gereksiz gürültü yapmak.”

23. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Disiplin soruşturması” başlıklı 47 nci maddesine göre; “Uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları kurumun en üst amiri tarafından verilir ve uygulanır. (2) Hükümlülerin diğer disiplin cezalarını gerektiren eylemlerinin öğrenilmesinden itibaren derhâl ve en geç iki gün içinde kurum en üst amirince atanan bir görevli tarafından soruşturmaya başlanır. (3) Soruşturma en geç yedi gün içerisinde tamamlanır ve düzenlenen rapor ve ekleri disiplin kuruluna sunulur. Soruşturma süresi eylemin ve soruşturmanın niteliğine göre infaz hâkiminin yazılı onayı ile yedi güne kadar uzatılabilir. (4) Savunma alınmadan disiplin cezası verilemez. Haklarında disiplin soruşturması yapılanlara, yüklenen eylemin niteliği ve sonuçları

ile üç gün içinde savunmalarını vermeleri, aksi hâlde bu haklarından vazgeçmiş sayılacakları yazılı olarak bildirilir. Savunma yazılı olarak sunulabileceği gibi sözlü olarak da yapılabilir. Sözlü savunma tutanakla saptanır. Türkçe bilmeyenlerle, sağır ve dilsizlerin savunmaları tercüman aracılığıyla alınır. (5) Disiplin cezaları disiplin kurulunca evrak üzerinden görüşülerek en geç üç gün içinde karara bağlanır. Disiplin kurulu, yasada yazılı disiplin cezası uygulanmasına veya disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verebilir. Disiplin kurulu kararları gerekçeli olarak yazılır ve kararda şikâyet mercii ve süresi açıkça gösterilir. (6) Disiplin Kurulu kararı, haklarında soruşturma yapılanlara yönetim tarafından derhâl tebliğ edilir. (7) Kurumun iç düzenini ve hükümlülerin yaşam ve beden bütünlüklerinin ciddi tehlike altında bulunması nedeniyle derhâl tedbir alınması zorunlu olan hâllerde, kurumun en üst amiri 49 uncu maddede belirtilen tedbirleri almakla beraber soruşturmayı başlatır. Bu hâlde infaz hâkimine bilgi verilir.”

24. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması” başlıklı 48 inci maddesinin üçüncü fıkrasının a bendi uyarınca; “Disiplin cezalarının infazı; a) Hücreye koyma cezasının infazına, infaz hâkiminin onayı ile başlanır. Hücreye koyma cezasına ilişkin diğer hükümler saklı kalmak üzere, kesinleşen disiplin cezalarının infazına derhâl başlanır. ...”

25. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Nakiller” başlıklı 53 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; “Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler.”

26. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün 05.06.2018 tarih ve 167 sayılı Genelgesinin “Zorunlu Nedenlerle Nakil” başlıklı 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına göre; “Hükümlü veya tutuklunun, hücreye koyma cezasını gerektiren eylemlerde bulunması halinde kurum yönetimince hakkında disiplin işlemi yapılacak ve kurum en üst amirinin istemi üzerine Bakanlıkça başka kurumlara nakledilebilecek ve disiplin cezaları yeni kurumlarda çektirilebilecektir.”

27. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun “İnfaz hâkimliklerinin görevleri” başlıklı dördüncü maddesine göre; “İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır: ... 3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.”

28. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun “İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar” başlıklı 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre; “İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.” Beşinci ve altıncı fıkralarına göre ise; “İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine (...) yapılır.”

B. Uluslararası Hukuk

29. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 5 inci maddesi uyarınca; “Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez.”

30. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin “İşkence yasağı” başlıklı 7 inci maddesi uyarınca; “Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz.”

31. İşkencenin Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 2 nci maddesi uyarınca; “1. Sözleşmeye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır. 2. Hiçbir istisnai durum, ne harp hali ne de bir harp tehdidi, dâhili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez. 3. Bir üst görevlinin veya bir kamu merciinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez.” Aynı Sözleşmenin 16 ncı maddesi uyarınca; “Her Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde 1. Maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiillerin, bir kamu görevlisi tarafından veya onun teşviki veya açık veya gizli muvafakati ile veya resmi sıfatıyla hareket eden bir başka şahıs tarafından işlenmesini önlemeyi üstlenecektir. Özellikle, 10., 11., 12. ve 13. maddelerde yer alan yükümlülükler zalimane, gayriinsani veya küçültücü ceza veya muamele şeklindeki diğer işkence biçimlerine de uygulanacaktır.”

32. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “İşkence yasağı” başlıklı 3 üncü maddesine göre; “Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

33. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında REC (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararına Ek ‘Temel İlkeler’ başlıklı 3 üncü maddesine göre; “Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilere getirilen kısıtlamalar, asgari gereklilikte ve haklarında hükmedilen kararın meşru amacıyla orantılı olmalıdır.”

34. Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi 2. Genel Raporunda; “54. Etkin şikayet ve denetim prosedürleri, cezaevlerinde kötü muameleye karşı temel önlemlerdir. Mahkumların cezaevi sisteminin içinde ve dışında, ilgili makamla gizli görüşme olasılığı dahil, başvurabilecekleri şikayet kanalları olmalıdır. CPT, her bir cezaevi kurumunda, mahkumların şikayetlerini dinleme (ve gerekirse bu konuda harekete geçme) ve kurumun tesislerini denetleme yetkisine sahip bağımsız bir makam (örneğin Denetçiler Kurulu veya denetçi hakim) tarafından düzenli aralıklara ziyaret yapılmasına özellikle önem vermektedir. Bu tür makamlar, cezaevi yönetimi ve belirli bir mahkum veya genel olarak mahkumlar arasında ortaya çıkabilecek görüş farklılıklarını azaltmak konusunda da önemli bir rol oynayabilir.

55. Ayrıca açık disiplin kurallarının resmi olarak belirlenmesi ve pratik uygulamaya geçirilmesi hem mahkumların, hem de cezaevi personelinin çıkarınadır; bu konulardaki belirsizlikler, resmi olmayan (ve kontrol edilmeyen) sistemlerin oluşma riskini içerir. Disiplin prosedürü, mahkumların işledikleri iddia edilen suçlar hakkında dinlenme hakkını ve uygulanan yaptırımlar konusunda bir üst makama temyiz başvurusunda bulunma hakkını da içermelidir.

Resmi disiplin prosedürünün yanı sıra, bir mahkumun disiplin veya güvenlikle ilgili nedenlerden dolayı (örneğin kurumda “genel düzeni” korumak amacıyla), kendi isteği dışında diğer mahkumlardan ayrı tutulduğu başka prosedürler de genellikle mevcuttur. Bu tür prosedürler için de etkin önlemler olmalıdır. Güvenlik nedeniyle aksi durum söz konusu olmadıkça, mahkuma yapılan uygulamanın nedeni hakkında bilgi, konuyla ilgili kendi görüşlerini ifade etme fırsatı ve uygun makam huzurunda söz konusu uygulamaya itiraz etme hakkı verilmelidir.” denilmektedir. (CPT/Inf (92) 3, para.51)

35. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 sayılı Tavsiye Kararına Ek “Disiplin ve Cezalandırma” başlıklı 56-61 maddelerine göre;

“56.1.“Disiplin prosedürleri son çare mekanizmaları olmalıdır.

56.2.Mümkün olan her durumda, cezaevi yetkilileri mahpuslarla kendileri arasında olan veya mahpuslar arasında oluşan anlaşmazlıkları çözmek için uzlaşma ve zararı giderme mekanizmalarını kullanmalıdır.

57.1.Sadece, kurumdaki iyi düzeni, emniyeti ve güvenliği tehlikeye atacak bir davranış disiplin suçu olarak tanımlanabilir.

57.2. Ulusal mevzuat:

- a. Mahpusların disiplin suçu oluşturan eylem ve ihmallerini;
- b. Disiplin soruşturmalarında izlenmesi gereken prosedürleri;
- c. Verilebilecek cezanın türünü ve süresini;
- d. Bu cezayı vermeye yetkili olan makamı; ve
- e. Disiplin cezasına İtiraz usulü ile itiraz makamını, belirlemelidir.

...

59.Disiplin suçu işlediği öne sürülen mahpuslar:

a. Kendilerine isnat edilen suçlamaların mahiyeti hakkında anlayacakları bir dilde ve ayrıntılı olarak bilgilendirilmelidir;

b. Savunmalarını hazırlayabilmeleri için yeterli zaman ve imkanlara sahip olmalıdırlar;

c. Savunmalarını bizzat kendilerinin yapmasına ya da adaletin yararı bunu gerektiriyorsa hukuki bir yardım alarak yapmalarına izin verilmelidir;

d. Tanık dinlenmesini istemelerine ve onları dinlemelerine, ya da kendileri adına dinlenmelerine izin verilmelidir; ve,

e. Soruşturma esnasında kullanılan dili anlayamıyor veya konuşamıyorsa bir çevirmenin yardımından ücretsiz olarak yararlanmalıdır.

60. Bir disiplin suçunun kesinleşmesinden sonra verilen herhangi bir ceza ulusal mevzuata uygun olmalıdır.

60.1.Verilen cezanın ağırlığı ile disiplin suçu arasında bir orantı olmalıdır.

...

61. Bir disiplin suçundan dolayı suçlu bulunan mahpus, yetkili ve bağımsız bir üst makama itiraz edebilmelidir.”

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvurucunun İddiaları

36. Başvuran; müştekilerinden birinin tanıdığı infaz ve koruma memurundan psikolojik ve fiziksel işkence gördüğünü, söz konusu memur nedeniyle haksız yere disiplin cezaları aldığını, iki disiplin cezası hariç ifadesinin alınmadığı, bu cezalara itiraz dilekçelerinin mahkemeye gönderilmediğini, mahkemede bu hususları dile getirdikten sonra cezaevinde falakaya yatırıldığını, 21.12.2018 tarihinde A... Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hasta formuna gardiyanların işkencesine dayanmadığını yazdığını, bu olaydan sonra hakkında verilen disiplin cezasına ilişkin disiplin kurulu kararının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiğini, bu sırada kamera kayıtlarının silindiğini, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğunu, A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından delil karartıldığını, 12.4.2018 tarihinde savcuyu görmek için kendisini maltaya attığını ancak şiddet uygulanarak zorla koğuşa götürüldüğünü, kamera kayıtlarından bunun görülebileceğini, uyuşturucu ve fuhuş operasyonunda bahsi geçen memurun görevden alındığını, ayrıca annesinin getirdiği elbiselerin kendisine teslim edilmediğini iddia etmektedir.

B. A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün Yanıtı

37. A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 10.07.2018 tarihli ve 2018/54548 sayılı yazılı görüşte, Kurum idaresi tarafından;

a. Başvuranın dilekçesinde belirtmiş olduğu eylem ya da olaya ait olduğu belirtilen kamera görüntülerinin üç aydan önceki zamanlara ait olduğu için kamera görüntülerinin temin edilemediğini, ceza infaz kurumunda bulunan kameraların bağlı olduğu sunucu (Server) cihazının maksimum üç aya kadar görüntüleri kaydedebildiğini, daha önceki görüntüleri silerek üzerine yeni kayıt yaptığını, başvuranın dilekçesinde belirttiği sadece 12.04.2018 tarihindeki kamera görüntülerinin temin edilerek çözümlenmesinin yapıldığını;

b. Kanunda belirtilen haller dışında hiçbir idareci ve personelin hükümlü/tutuklulara zor kullanma hakkı olmadığı, kesinlikle kurumlarında falaka diye tabir edilen veya başka bir işkence aletinin bulunmadığını;

c. Kurumlarına çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından düzenli olarak ziyaret ve teftişlerde bulunulduğunu, oda ve koğuşlarda hükümlü/tutuklular ile bire bir görüşmeler yapıldığını, ziyaret ve teftişler sonucunda hazırlanan raporlar ve tavsiyelere göre imkânlar ve mevzuat doğrultusunda ek tedbirler alındığını ve iyileştirmeler yapıldığını;

d. Başvuranın daha önce A... Cumhuriyet Başsavcılığına verdiği şikâyet dilekçesinde ve ifadesinde kendisine kötü muamelede bulunduğunu ve intihar etmesi yönünde baskı kurduğunu söylediği infaz koruma memurunun kurum dışında vuku bulan bir olay ile ilgili olarak hakkında yapılan adli soruşturma nedeniyle A... Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonluğu Başkanlığının 06.12.2017 tarih ve 2017/957 sayılı kararı ve 03.03.2018 tarih ve 2018/179 sayılı kararı ile üçer aylık sürelerle görevden uzaklaştırıldığı, söz konusu

memurun ikinci üç aylık süre dolmadan emekliye ayrıldığını, dolayısıyla başvuranın iddia ettiği olaylar yaşandığında memurun kurumda görevli olmadığını;

e. Başvuranın kuruma geldiği günden itibaren sorun çıkardığını, nasihatlere ve ıslah çalışmalarına uyum sağlayamadığını, olumsuz gruplaşmaya neden olduğunu, kendine zarar verdiğini, kaldığı koşullarda tartışma ve huzursuzluk çıkardığını, isteklerini yerine getirmeyen kurum personeline rüşvet teklif ederek küfür, hakaret ve tehditlerde bulunduğunu, keyfi ve basit bahaneler ile açlık grevi başlatarak bulduğu ilaç ve kimyevi maddeler ile intihar girişiminde bulunduğunu, yaptığı eylemler nedeniyle hakkında 11 kez disiplin soruşturması yapılarak disiplin cezası verildiğini;

f. Ceza infaz kurumunda asayiş, güvenlik ve disiplinin temini için hükümlü/tutukluların uyması gereken kuralların 5275 sayılı Kanun ile belirtildiğini ve Kanunda belirtilen kurallara uymayanlar hakkında disiplin soruşturması yapılarak eylemin karşılığında disiplin cezasının uygulandığını;

g. Başvuranın disiplin cezaları nedeniyle başka bir kuruma naklinin talep edildiğini, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 03.04.2018 tarihli kararı gereğince 16.04.2018 tarihinde D... T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini;

h. Başvuranın; A... Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 17.08.2018 tarihli raporunda yaygın anksiyete bozukluğu, kompulsif bozukluğu nedeniyle paroksetin etkin maddesi içeren ilaç kullanmasının uygun görüldüğünü, tedavilerinin yaptırıldığını, ilaçlarının düzenli olarak verildiğini ve durumunun takip edildiğini, psikolojik rahatsızlığı ve ruh hali ile kurum ve kurum personelini zor durumda bırakma, karalama maksadı ile iftira niteliğinde, soyut, mesnetsiz ithamlar ve iddialarda bulunduğunu;

i. Tüm işlemlerin mevzuata uygun yapıldığını, verilen disiplin cezalarının itiraz ve onama merciinin infaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemeleri olduğunu, asılsız bir eylem ya da olay hakkında soruşturma yapılmasının mümkün olmadığını, hükümlünün iddialarının genel olarak kurumu karalama amaçlı asılsız, soyut, iftira niteliğinde olduğunu, yapılan işlemlerde kurum ve kurum personelinin ihmali ya da kusurunun olmadığını

İfade etmiştir.

38. A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 15.11.2018 tarihli ve 2018/85916 sayılı yazılı görüşte, Kurum idaresi;

a. 21.12.2018 tarihinde A... Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hasta formuna gardiyanların işkencesine dayanamadığını yazdığı, bu olaydan sonra hakkında verilen disiplin cezasına ilişkin disiplin kurulu kararının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, bu sırada kamera kayıtlarının silindiği, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğu, A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından delil karartıldığı iddiaları ile ilgili olarak;

b. 21.12.2017 günü saat 17:45 sularında B-13 nolu odanın butonuna basılarak obada bulunan başvuranın intihar girişiminde bulunduğunun söylenmesi üzerine gerekli güvenlik önlemleri alınarak yeteri kadar infaz koruma memuru ve infaz koruma baş memuru ile odaya girildiğini, başvuranın odada bulunan çeşitli ilaçlardan içerek intihar girişiminde bulunduğunu belirtmesi üzerine derhal koşuştan çıkartılıp revir kısmına haber verilerek ambulans

çağırıldığını, saat 18:00'de gelen ambulans ekibin ilk müdahaleyi yapmaya çalıştığını, başvuranın tedaviyi ve ambulansla hastaneye gitmeyi reddettiğini, “bugün buradan kan çıkacak, bugün kendimi öldüreceğim” diyerek bağırma başladığını, “beni kimse hastaneye götüremez sizi şikayet ederim, savcı buraya gelmezse beni hareket ettiremezsiniz” diye bağırarak kendisini ikna etmeye çalışan memurları tahrik etmeye çalıştığını, kan çıkacağını, kendini öldüreceği ve buradaki memurların sorumlu olacağını söylediğini, 18:30'da ikna edilerek nöbetçi müdürün bilgisi dâhilinde tedavisi yapılarak rapor alınması için hastaneye gönderildiğini ve hakkında yapılan disiplin soruşturması neticesinde kurumun 29.12.2017 tarih ve 2018/119 sayılı karar ile kınama cezası verildiğini;

c. Başvuranın D... T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil olduktan sonra, bu kuruma disiplin cezaları ve akıbetleri bildirilirken söz konusu disiplin cezasının başvurana tebliğ edilmediğinin tespit edildiğini, başvuranın disiplin kurulu kararının kendisine geç tebliğ edilmesi nedeniyle disiplin cezasının bozularak kaldırılması için A... İnfaz Hâkimliğine 26.05.2018 tarihinde itiraz ettiğini, A... İnfaz Hâkimliğinin 07.08.2018 tarih ve 2018/2013 esas, 2018/3285 sayılı kararı ile itirazın reddine karar verdiğini, kararın sehven geç tebliğ edilmesinin başvuranın bir yasal hakkının kısıtlanmasına neden olmayacağından infazın geç ya da erken yapılmasının mağduriyetine neden olmadığını;

d. Tüm işlemlerin mevzuata uygun yapıldığını, hükümlünün iddialarının genel olarak kurumu karalama amaçlı asılsız, soyut, iftira niteliğinde olduğunu, yapılan işlemlerde kurum ve kurum personelinin ihmali ya da kusurunun olmadığını

İfade etmiştir.

C. Değerlendirme

a) Kabul edilebilirlik yönünden

39. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesine göre; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması gerekmektedir. Yönetmeliğin 67 nci maddesinde ise; “Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” denilmektedir. Mezkûr düzenlemeler çerçevesinde başvurunun kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek gerekmektedir.

i. Disiplin cezalarının haksız olduğu iddiası ile ilgili olarak;

40. Başvuran, müştekilerinden birinin tanıdığı olduğunu ifade ettiği infaz ve koruma memuru nedeniyle haksız yere disiplin cezaları aldığı iddia etmiştir. Başvuran tarafından sunulan belgeler bu iddia çerçevesinde incelendiğinde, başvuranın yazılı görüşü ekinde sunduğu ve diğer bir mahpus tarafından kendisine vurulması ve kendisinin de buna karşılık vermesi olayına ilişkin olarak 5275 sayılı Kanunun 44/2-e hükmü gereğince işlem yapılarak 5 gün hücreye koyma disiplin cezası verildiği, bu işlemin mevzuata uygun olduğu, ayrıca başvurana saldıran mahpus hakkında 2018/241 soruşturma ve 2018/11195 esas numarasıyla 30.04.2018 tarih ve 2018/9221 no.lu iddianamenin düzenlendiği görülmüştür. Başvuran

hakkında, kendisine saldırılması üzerine kendisinin de saldırıda bulunan diğer mahpusa karşılık verdiği ve “hükümlü ve tutukluları daha az cezayı gerektiren şekilde kasten yaralamak” şeklinde tanımlanan ve yukarıda anılan hükme uygun olarak disiplin cezası verildiği, bununla birlikte kendisine saldıran mahpus hakkında disiplin cezasına ek olarak cezai işlem başlatıldığı anlaşılmıştır. Söz konusu disiplin cezasının, 5275 sayılı Kanunun 6 ıncı ve 37 nci maddelerinde öngörüldüğü üzere, kurumda düzen, güvenlik ve disiplini sağlamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, başvuranın aldığı disiplin cezalarının haksız olduğu iddiası yönünden başvurusunun, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesi uyarınca açıkça dayanaksız olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar verilmelidir.

ii. İfadesi alınmadan disiplin cezası verildiği iddiaları ile ilgili olarak;

41. Dosya kapsamında yer alan ve yukarıda bahsi geçen disiplin cezalarından bazılarında başvuranın savunmasını sunması için yapılan tebliğlere rağmen ifade vermediği belirtilmekle birlikte diğer disiplin cezalarında ifadesinin alındığı, bu ifadelerden bazılarında ise ifade vermek istemediği, ifadesini kurum müdürüne veya savcıya vermek istediği yönünde beyanda bulunduğu görülmektedir. Keza, başvuranın, ifadesi alınmadan disiplin cezası verildiği yönündeki iddiasını desteklemek üzere sunduğu disiplin cezasına ilişkin belgelerde de kendisinden ifadesi sorulduğunda ifadesini savcılığa ya da kurum müdürüne vermek istediğini beyan ettiği ve söz konusu gerekçelerle savunma sunmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, başvuranın hakkında yürütülen disiplin soruşturmalarında savunmasını sunması için kendisine bildirimde bulunulduğu ve savunmasının sorulduğu, ancak kendisinin savunmasını sunmaktan imtina ettiği anlaşıldığından, ifadesi alınmadan disiplin cezası verildiği yönündeki iddiaları yönünden başvurusunun, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesi uyarınca açıkça dayanaksız olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar verilmelidir.

iii. Disiplin cezalarına itiraz dilekçelerinin mahkemeye gönderilmediği iddiaları ile ilgili olarak;

42. Dosya kapsamında, başvuranın infaz hâkimliğine yaptığı başvurular bulunmakta başvuran da dilekçelerinde infaz hâkimliğince incelenen başvurularından söz etmektedir. Dolayısıyla, başvuranın iddialarının soyut nitelikte olduğu değerlendirildiğinden başvurunun bu kısmının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesi uyarınca açıkça dayanaksız olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar verilmelidir.

iv. İnfaz ve koruma memurundan psikolojik ve fiziksel işkence gördüğü, falakaya yatırıldığı, intihar girişiminde bulunduğu 21.12.2018 tarihinde kaldırıldığı A... Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hasta formuna gardiyanların işkencesine dayanamadığını yazdığı, bu olaydan sonra hakkında verilen disiplin cezasına ilişkin disiplin kurulu kararının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, bu sırada kamera kayıtlarının silindiği,

A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından delil karartıldığı iddiaları ile ilgili olarak;

43. A... İnfaz Hâkimliği tarafından başvuranın şikâyet başvurusuna ilişkin olarak yapılan inceleme neticesinde başvuranın iddiaları hakkında A... Cumhuriyet Başsavcılığının 2018/33782 karar no.lu kovuşturmayaya yer olmadığı kararı bulunduğu anlaşılmıştır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadıkları yönünden ön incelemeye tabi tutulması gerekmektedir. Yönetmeliğin 67 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre ise; “Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” Dolayısıyla, başvurunun bu kısmının, yargı organlarınca karara bağlanmış bir uyuşmazlığa ilişkin olduğunun anlaşılması nedeniyle, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48/1-ç ve 67/2 maddeleri uyarınca kabul edilmez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

v. 12.4.2018 tarihinde savcıyı görmek için kendisini maltaya attığı ancak şiddet uygulanarak zorla koğuşa götürüldüğü, kamera kayıtlarından bunun görülebileceği, uyuşturucu ve fuhuş operasyonunda bahsi geçen memurun görevden alındığı iddiaları ile ilgili olarak;

44. Başvuran, ilk başvuru dilekçesinde, 12.4.2018 tarihinde kendisini şiddet uygulayarak koğuşa götüren memurun görevden alındığını iddia etmiş, ceza infaz kurumu ise dilekçedeki iddialara cevaben sunduğu yazılı görüşünde, söz konusu memurun 06.12.2017 tarihinden itibaren görevden uzaklaştırıldığını ve görevden uzaklaştırıldığı süre dolmadan emekliye ayrıldığını, dolayısıyla başvuranın iddia ettiği olaylar yaşandığında memurun kurumda görevli olmadığını ifade etmiştir. Başvuran, daha sonraki dilekçelerinde bu tarihe itiraz etmemiş, iddialarını daha önce yaşandığını iddia ettiği ve A... İnfaz Hâkimliğinin 2018/3285 sayılı kararında yer alan savunmasında da dile getirdiği, hakkında A... Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verildiği anlaşılan hususlar üzerinden sürdürmüştür. Dolayısıyla başvuranın, ilk dilekçesinde öne sürdüğünün aksine söz konusu memurun anılan olay tarihinde kurumda bulunmadığını kabul ettiği anlaşılmaktadır. Öte yandan başvuran, daha sonraki dilekçesinde, 12.04.2018 tarihinde yaşandığını iddia ettiği olaya ilişkin olarak ceza infaz kurumu tarafından gönderilen kamera görüntülerine ilişkin analizin saat aralığına itiraz etmiş, iki saat öncesine ait görüntülerin izlenmesini gerektiğini dile getirmiştir. Kamera görüntülerinin üç aya kadar saklanması nedeniyle tekrar görüntü analizi temin edilememiş olmakla birlikte, ceza infaz kurumu tarafından gönderilen ve başvuran tarafından şiddet gördüğünü iddia ettiği zaman aralığının hemen sonrasına ilişkin olan kamera kayıtlarında başvuranın şiddete maruz kaldığı yönünde herhangi bir kanıt rastlanmamış, ayrıca kendisine şiddet uyguladığını iddia ettiği memurun o tarihte görev başında bulunmadığı ve dilekçelerinde ileri sürdüğü iddiaların tutarlı olmadığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede, başvuranın

12.4.2018 tarihinde, o tarihte görev başında bulunmayan bir memur tarafından şiddet gördüğü iddiaları yönünden başvurusunun, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesi uyarınca açıkça dayanaksız olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar verilmelidir.

vi. Annesinin getirdiği elbiselerin kendisine teslim edilmediği iddiaları ile ilgili olarak;

45. Söz konusu iddia yalnızca ilk başvuru dilekçesinde dile getirilmiş, başvuran tarafından daha sonraki dilekçelerde iddia sürdürülmemiştir. İddiaya ilişkin olarak başvuru tarafından herhangi bir somut vaka anlatımına yer verilmemiş, yalnızca soyut olarak annesinin getirdiği kıyafetlerin kendisine verilmediği iddiasında bulunulmuştur. Dolayısıyla, daha ileri bir inceleme yapmaya gerek bulunmamaktadır. Keza AİHM de Yankov v. Bulgaristan kararında, başlangıçta başvuran tarafından ileri sürülen ancak daha sonra yeterli detay sağlanmayan iddiaya ilişkin olayları incelemeye gerek görmemiştir (39084/97 § 73). Bu çerçevede, söz konusu iddia bakımından, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67 nci maddesi uyarınca başvurunun açıkça dayanaksız olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar vermek gerekmektedir.

b) Esas yönünden

46. Başvurunun, 21.12.2018 tarihinde yaşanan olaya ilişkin olarak başvuran hakkında verilen disiplin cezasının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğu iddiası ile ilgili kısmı bakımından; 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesinde aranan ön inceleme şartlarını taşıdığı görülmüş ve bu nedenle mezkûr Yönetmeliğin 49 uncu maddesinin 5 inci fıkrası doğrultusunda inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir.

47. Başvurunun bu kısmının, 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesinde aranan ön inceleme şartlarını taşıdığı görülmüş ve bu nedenle mezkûr Yönetmeliğin 49 uncu maddesinin 5 inci fıkrası doğrultusunda inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir.

48. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelenirken, tabi oldukları bir uygulamanın kötü muamele teşkil edip etmediği yönünde bir değerlendirme yapmak gerekmektedir.

49. Anayasa Mahkemesi, cezaevlerinde kötü muamelenin farklı şekillerde ortaya çıkabileceğini, bunların birçoğunun cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabileceğini, bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşamın tüm yönleriyle - mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda- değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiş, bu bağlamda, mahkûmlara karşı yapılan muamele ve uygulanan cezanın, Anayasa'nın 17 nci maddesi uyarınca bir ihlal oluşturup oluşturmadığı hususunda yapılacak

değerlendirmede Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları ile birlikte özellikle Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT)'nin belirlediği standartlar ve ülkemiz hakkında hazırladıkları raporların da göz önüne alınması gerektiğini vurgulamıştır (AYM, Turan Günana, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014 § 37).

50. Anayasa Mahkemesi, AİHM kararlarına atıfla, tutulma koşullarını değerlendirirken başvuru tarafından yapılan somut olaylara ilişkin iddialarla birlikte koşulların bir bütün olarak gözetilmesi gerektiğini (Dougöz/Yunanistan, B.No: 40907/98, 6/3/2001, § 46), bu kapsamda, önlemlerin şiddeti, amacı ve bireyler için sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini (Van der Ven/Hollanda, B.No: 50901/99, 4/2/2003, § 51) ifade etmiştir (AYM, Turan Günana, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014 § 38).

51. Anayasa Mahkemesi ayrıca, Anayasa'nın 17 nci maddesinin, cezaevinde tutulan bir hükümlü veya tutuklunun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına aldığı; infazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların, mahkûmları, özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerektiğini ve cezaevinde tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde, mahkûmların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve gerekli tıbbi yardım sağlanmasının da insan onuruna yakışır şartların sağlanması için gerekli olduğunu değerlendirmiştir (AYM, Turan Günana, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014 § 39).

52. Yine Anayasa Mahkemesine göre, cezaevlerinde tutulan kişilerin maruz kaldığı maddi koşulların Anayasa'nın 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına girebilmesi için asgari bir eşiğe ulaşmış olması gerekmektedir. Belirtilen asgari eşiğe ilişkin değerlendirme; tutma koşulları ile ilgili tüm veriler, özellikle de muamelenin süresi, fiziksel ya da ruhsal etkileri ve bazen de mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu dikkate alınarak yapılmalıdır (AYM, Ergin Aktaş, Başvuru Numarası: 2014/14810, Karar Tarihi: 21/9/2016 § 73).

53. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadında da, kötü muamelenin Sözleşmenin 3 üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belirli bir ağırlık düzeyine ulaşmış olması şartı aranmaktadır. Bu ağırlık düzeyi değerlendirilirken; muamelenin doğası ve bağlamı, uygulanma biçimi ve yöntemi, fiziksel veya zihinsel etkileri, bazı durumlarda da kişinin cinsiyeti, yaşı, sağlık durumu gibi ilgili tüm koşullar dikkate alınmaktadır (Kudla v. Polonya, 30210/96, § 91).

54. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 sayılı Tavsiye Kararına Ek "Disiplin ve Cezalandırma" başlıklı 56-61 maddelerine ve CPT standartlarına uygun olarak 5275 sayılı Kanunun 37 vd. hükümlerinde; disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları, cezaların neler olduğu, süreleri, bunların mahpusa bildirilmesi, soruşturma prosedürü; 4675 sayılı Kanunla ise, disiplin cezası alan mahpusların, yetkili ve bağımsız bir üst makam olan infaz hâkimliklerine şikâyet başvurusu yapabilmeleri ve bu başvurularının sonuçları ile ilgili olarak ağır ceza mahkemelerine itiraz edebilmeleri imkânı düzenlenmiştir.

55. 5275 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin altıncı fıkrasında, disiplin kurulu kararının, haklarında soruşturma yapılanlara yönetim tarafından derhâl tebliğ edileceği düzenlenmiştir.

4675 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde düzenlenen infaz hâkimliğine şikâyet başvurusu yolu da disiplin kurulu kararının tebliğinden sonra gündeme gelecektir. Başvuran hakkında, kurumda gereksiz gürültü yaptığı gerekçesiyle 5275 sayılı Kanunun 39/2-m hükmü gereğince 29.12.2017 tarih ve 2018/119 sayılı karar ile kınama cezası verilmiştir. Öte yandan ceza infaz kurumu, yukarıda anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak disiplin cezası vermiş olmakla birlikte, verilen cezayı başvurana derhal tebliğ etmemiş, başvuranın D... T Tipi Kapalı Ceza infaz Kurumunda bulunduğu 23.05.2019 tarihinde tebliğ etmiştir. Ceza İnfaz Kurumu, kararın sehven geç tebliğ edildiğini ve bu durumun başvuranın bir yasal hakkının kısıtlanmasına neden olmadığını ifade etmişse de, disiplin cezasına ilişkin kararının başvurana derhal tebliğ edilmemesinin 5275 sayılı Kanunun 47 ve maddesine ve dolayısıyla, cezanın infazında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkelerinin esas alınacağını düzenleyen 6 ncı maddesine aykırı olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

56. Bununla birlikte, başvurana tebliğ edilmediği için kesinleşmeyen ve dolayısıyla 5275 sayılı Kanunun 48/3-a hükmü gereğince infazına başlanmayan kınama cezasının, başvuran açısından somut bir etki yaratmadığı görülmektedir. Her ne kadar başvuranın disiplin cezası aleyhine bağımsız bir inceleme mekanizması olan infaz hâkimliğine başvurması gecikmişse de, böyle bir gecikmenin, özellikle cezanın infazına başlanmamış olması ve cezaya itirazın da reddedilerek kararın kesinleşmesi hususları yukarıdaki ilke ve içtihatlarla birlikte göz önünde bulundurulduğunda ve bu bağlamda, başvuranın tutulma koşulları, söz konusu durumun başvuran için yarattığı etki ve sonuçlar başta olmak üzere diğer tüm hususlar ile birlikte değerlendirildiğinde, başvurana karşı kötü muamele olarak nitelendirilebilecek ağırlıkta bir eylem olmadığı sonucuna varmak gerekmektedir.

57. Yukarıda açıklanan gerekçeler çerçevesinde; 21.12.2018 tarihinde yaşanan olaya ilişkin olarak başvuran hakkında verilen disiplin cezasının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğu iddiası ile ilgili olarak 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası doğrultusunda insan hakları ihlali olmadığına karar verilmelidir.

VI. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Disiplin cezalarının haksız olduğu iddiası ile ilgili olarak; açıkça dayanaksız olması nedeniyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. İfadesi alınmadan disiplin cezası verildiği iddiaları ile ilgili olarak; açıkça dayanaksız olması nedeniyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

3. Disiplin cezalarına itiraz dilekçelerinin mahkemeye gönderilmediği iddiaları ile ilgili olarak; açıkça dayanaksız olması nedeniyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

4. İnfaz ve koruma memurundan psikolojik ve fiziksel işkence gördüğü, falakaya yatırıldığı, intihar girişiminde bulunduğu 21.12.2018 tarihinde kaldırıldığı Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hasta formuna gardiyanların işkencesine dayanmadığını yazdığı, bu olaydan sonra hakkında verilen disiplin cezasına ilişkin disiplin kurulu kararının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, bu sırada kamera kayıtlarının silindiği, A... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz

Kurumu tarafından delil karartıldığı iddiaları ile ilgili olarak; yargı organlarınca karara bağlanmış bir uyuşmazlığa ilişkin olduğunun anlaşılması nedeniyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

5. 12.4.2018 tarihinde savcayı görmek için kendisini maltaya attığı ancak şiddet uygulanarak zorla koğuşa götürüldüğü, kamera kayıtlarından bunun görülebileceği, uyuşturucu ve fuhuş operasyonunda bahsi geçen memurun görevden alındığı iddiaları ile ilgili olarak; açıkça dayanaksız olması nedeniyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

6. Annesinin getirdiği elbiselerin kendisine teslim edilmediği iddiaları ile ilgili olarak; açıkça dayanaksız olması nedeniyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

7. 21.12.2018 tarihinde yaşanan olaya ilişkin olarak başvuran hakkında verilen disiplin cezasının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğu iddiası ile ilgili olarak; KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

8. 21.12.2018 tarihinde yaşanan olaya ilişkin olarak başvuran hakkında verilen disiplin cezasının kendisine beş ay sonra tebliğ edildiği, söz konusu tebligatın hukuka aykırı olduğu iddiası ile ilgili olarak; İNSAN HAKLARI İHLALİ OLMADIĞINA,

9. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

10. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

27.08.2019 tarihinde H... M... ve S... B...’ın karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevlerinden biri de özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmektir. (Madde 9 i)

Söz konusu bu görev İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde yerine getirir.

Bu kapsamda yapılan başvurularda Kanunun 17. Maddesi hükümlerinin uygulanacağı emredici hüküm olarak ortaya konmuştur.

1-Hangi başvurular UÖM kapsamında kalmaktadır?

2-Ceza ve tutukevlerinden veya özgürlüğünden mahrum kalınan yerlerden yapılan her başvuru UÖM kapsamında mıdır?

Sorularına kurumun görev alanını tayini konusunda açıklık getirilmelidir.

Somut başvuru Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında bir başvuru değildir.

Başvuran somut ve belirli bir olaydan bahsetmemektedir. Sadece Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında Önleme ziyareti yapılması gerektirebilecek bir dilekçe vermiştir.

Söz konusu dilekçe üzerine bu tür bir ziyaret gerçekleştirilebilir.

Ancak dilekçede yazılı onlarca konu için başvuruya ilişkin usul ve esaslar hiçe sayılarak ihlal incelemesi yapılması uygun değildir. Kaldı ki konulardan hiçbiri teknik manada işkence ve kötü muamele sayılabilecek somut ve belirgin bir özelliği de bulunmamaktadır.

Söz konusu başvurular için yapılması gereken 17. vd maddelerinin gerçekleri yerine getirmeli özellikle de kanunun emredici olarak koyduğu süreye uyulmalıdır.

Somut hangi olayın işkence ve kötü muamele olarak sayılacağı, kimin yaptığı ve Kurumuna yapılmış müracaatın olup olmadığı yöntemince araştırılmalıdır.

Bunların hiç biri yapılmadığı gibi başvuru tarihinden itibaren bir yıldan fazla bir sürelerle de dikkat edilmemiştir.

Sonuç itibari ile;

İşleme konmayacak bir başvuru için ihlal incelemesi yapılmıştır. Bu sebeple başvurunun işleminden kaldırılması gerekir.

Bu gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

S... B...

Kurul Üyesi

Av. H... M...

Kurul Üyesi